

PSY194 ÚVOD DO KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU

Katedra psychologie
Fakulta sociálních studií MU
2019

Aktualizováno: 4. 2. 2019

Základní informace

Základní charakteristika:

Cílem předmětu je zprostředkovat studentům úvod do kvalitativního přístupu v psychologickém výzkumu. Výuka bude zaměřena na metodu tematické analýzy, kterou v tomto kontextu považujeme za základní přístup v kvalitativním výzkumu. Důraz bude kladen zejména na nácvik praktických dovedností v kvalitativní analýze. Po absolvování předmětu mají být studenti schopni:

- vysvětlit a aplikovat kvalitativní modus uvažování v psychologickém výzkumu
- formulovat výzkumnou otázku a vytvořit protokol polostrukturovaného rozhovoru
- provést základní analýzu textu
- formulovat a prezentovat výsledná témata

Určeno pro:

Povinně volitelný předmět, určený pro studenty bakalářského studia oboru psychologie. Od imatrikulačního ročníku 2016/17 je předmět povinný pro studenty jednooborového bakalářského studia psychologie.

Kreditová zátěž:

5 ECTS

Forma ukončení:

zkouška

Garance:

Doc. Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.

Vyučující:

Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

PhDr. Roman Hytych, Ph.D.

Doc. Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.

Obsahové a časové rozvržení

V průběhu studenti pracují ve skupinkách po čtyřech. Průběžné úkoly zpracovávají studenti samostatně, mohou však využít podporu své pracovní skupinky. Závěrečnou práci pak vypracovává skupinka společně.

Prezenční část výuky je tvořena čtyřmi přednáškami a čtyřmi na ně navazujícími semináři. Před každým seminářem je nutno vypracovat a nejpozději den před konáním semináře odevzdat do ISu písemný úkol. Zadáání jednotlivých úkolů viz harmonogram níže.

	Datum	Typ	Vyuč.	Téma	Úkol (před seminářem!!)
1.	19.2.	P1	Řiháček	Úvod do kvalitativního výzkumu, hlavní přístupy, podrobněji tematická analýza. Formulace výzkumné otázky a její role ve výzkumném projektu.	<i>Zformulujte dvě až čtyři dílčí výzkumné otázky k hlavní výzkumné otázce zadané na přednášce. Dbejte přitom na to, aby dílčí otázky té hlavní poskytovaly nějakou logickou strukturu. Navrhněte konkrétní otázky, jimiž byste se dotazovali participantů. Dokument odevzdejte do ISu a přineste s sebou na seminář! Úkol vypracovává každý student samostatně.</i>
2.	26.2.	S1/A	Řiháček	Formulace společné výzkumné otázky, formulace dílčích výzkumných otázek a tvorba protokolu pro polostrukturovaný rozhovor.	
3.	5.3.	S1/B	Řiháček		
4.	12.3.	P2	Hytych	Tvorba vzorku a tvorba dat. Podrobněji problematika vedení výzkumného rozhovoru. Přepis dat. Informovaný souhlas.	<i>Na základě vytvořeného protokolu provedte a nahrajte výzkumný rozhovor s jiným studentem, který <u>není</u> členem Vaší skupinky. Rozhovor vedte podle instrukcí z přednášky (P2). Při rozhovoru ošetřete informovaný souhlas. Rozhovor přepište podle pravidel transkripce. Provedte písemnou reflexi toho, jak způsob vedení rozhovoru ovlivnil získaná data, případně v čem byste postupovali jinak, pokud byste měli vést rozhovor znovu. Tuto reflexi připojte k přepisu rozhovoru a dokument odevzdejte do ISu. Přepis rozhovoru přineste na seminář.</i>
5.	19.3.	S2/A	Hytych	Zpětná vazba k provedenému výzkumnému rozhovoru.	
6.	26.3.	S2/B	Hytych		
7.	2.4.	P3	Hytych	Postupy kódování v tematické analýze. Volba epistemologické perspektivy a její důsledky pro analýzu.	<i>Podle instrukcí prezentovaných na přednášce provedte kódování rozhovoru, který jste vedli. Výsledek kódování odevzdejte do ISu a přineste s sebou na seminář.</i>
8.	9.4.	S3/A	Hytych	Zpětná vazba k provedenému kódování.	
9.	16.4.	S3/B	Hytych		
10.	23.4.	P4	Řiháček	Tvorba a formulace témat, psaní výzkumné zprávy. Práce s literaturou v kvalitativním výzkumu. Zvyšování validity pomocí konsenzu výzkumníků a pomocí zpětné vazby od participantů. Varianty tematické analýzy.	<i>Podle instrukcí prezentovaných na přednášce vytvořte a popište témata vycházející z rozhovoru, který jste vedli. Výsledek odevzdejte do ISu a přineste na seminář.</i>
11.	30.4.	S4/A	Řiháček	Zpětná vazba na formulaci témat.	
12.	7.5.	S4/B	Řiháček		
	2.6.	A+B	Termín I: Odevzdání seminární práce (bez zpětné vazby od participantů)		

9.6.	A+B	Termín II: Odevzdání finální verze závěrečné práce (vč. zpětné vazby od participantů)
-------------	------------	---

Poznámka: P = přednáška, S = seminář, A/B = seminární skupina

Požadavky na ukončení

Podmínky absolvování předmětu:

- prezence (min. 3 semináře ze 4);
- vypracování a odevzdání všech dílčích seminárních úkolů (zadání viz harmonogram výuky) – případné pozdní odevzdání dílčí seminární práce bude hodnoceno sankcí -1 bod;
- odevzdání závěrečné seminární práce (zadání viz níže);
- písemný test.

Zadání závěrečné práce:

V rámci čtyřčlenné pracovní skupinky provedte společnou analýzu všech čtyř rozhovorů. Společně revidujte kódování všech čtyř rozhovorů vypracované pro Seminář III – výsledné kódování by mělo být založené na diskuzi a hledání konsenzu (není ovšem bezpodmínečně nutné dospět ke shodě a případné rozpory je možné uvést v závěrečné zprávě). Na základě tohoto kódování společně vypracujte seznam témat, každé téma popište a doložte výstižnými ukázkami (citacemi) z dat. Pracujte přitom podle návodu Braunové a Clarkeové (2006). Výsledný text do Termínu I odevzdejte do příslušné odevzdávací skřínky v IS a zároveň jej v tomto termínu pošlete svým participantům.

Úkolem participantů bude přečíst si výsledkovou část práce a napsat zpětnou vazbu (v délce 1 odstavce), v níž vyjádří, v čem výsledky analýzy dobře vystihují jejich zkušenost a co případně zůstalo nepostihnuo. Buďte v tom upřímní, obsah zpětné vazby nebude mít vliv na hodnocení seminární práce, ale bude sloužit jako zpětná vazba jejím autorům. (Případné nesplnění tohoto úkolu povede k bodovému postihu participanta, nikoli autorů práce.)

Autoři práce pak všechny čtyři zpětné vazby vloží na konec textu seminární práce a tu v Termínu II odevzdají do odevzdávací skřínky v IS. Celá práce bude mít následující strukturu:

- a) výzkumná otázka,
- b) metoda (tj. popis postupu při analýze, včetně hledání konsenzu ve skupině),
- c) výsledky (tj. popis témat),
- d) diskuze (reflexe metodologických limitů Vaší práce),
- e) zpětná vazba participantů,
- f) literatura.

Předpokládaný rozsah: 7-10 normostran.

Termín odevzdání: viz harmonogram.

Kritéria hodnocení závěrečné seminární práce:

- (1) kvalita popisu metody celkově;
- (2) explicitní pojmenování konkrétního metodologických rozhodnutí (viz článek Braun & Clarke) a jejich korespondence s podobou výsledků;
- (3) propracovanost témat a práce s úryvky z rozhovorů;
- (4) korespondence témat s výzkumnou otázkou;

(5) kvalita metodologické diskuze.

Kromě toho samozřejmě budeme brát v potaz, zda práce obsahuje všechny náležitosti (formulaci výzkumné otázky, zpětné vazby od participantů, použitou literaturu).

Jak získáte zpětnou vazbu:

Vyučující budou hodnotit finální verzi závěrečné seminární práce. Zpětnou vazbu poskytnou formou komentářů přímo v textu. Dokument s komentáři vyučujících bude k dispozici opět v odevzdávací předmětu. Upozorňujeme, že finální verze závěrečných prací budou přístupné všem studujícím předmětu, a to z toho důvodu, aby ke své práci měli přístup vždy všichni členové skupinky.

Hodnocení

Celkem lze získat 20 bodů.

	Maximum bodů	Nutné minimum
Písemný test	10	5
Seminární práce	10	5

Počet bodů	známka
20-19	A
18-17	B
16-15	C
14-13	D
12-11	E
10 a méně	F

Literatura

Povinná literatura:

Braun, V., Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77–101.
Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.

K dalšímu studiu:

Anderson, R. (n.d.). *Thematic Content Analysis (TCA): Descriptive presentation of qualitative data*. Nepublikovaný materiál.
DeSantis, L., & Ugarriza, D. N. (2000). The concept of theme as used in qualitative nursing research. *Western Journal of Nursing Research*, 22(3), 351–372.
Gelo, O. C. G. (2012). On research methods and their philosophical assumptions: "Raising the consciousness of researchers", again. *Psychotherapie & Sozialwissenschaft*, 14(2), 109–128.
Hill, C. E. (2012). *Consensual Qualitative Research: A practical resource for investigating social science phenomena*. Washington, DC: American Psychological Association.
Hill, C. E., Knox, S., Thompson, B. J., Williams, E. N., Hess, S. A., & Ladany, N. (2005). Consensual Qualitative Research: An update. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 196–205.
Knox, S., & Burkard, A. W. (2009). Qualitative research interviews. *Psychotherapy Research*, 19(4–5),

566-575.

Williams, W., & Lewis, D. (2005). Convergent interviewing: A tool for strategic investigation. *Strategic Change, 14*, 219–229.